

94. Tiistaina 1 päivänä syyskuuta 1992

kello 19.05

Päiväjärjestys

Puhetta johtaa toinen varapuhemies Pesälä.

Ilmoituksia

Nimenhuudon sijasta merkitään läsnä oleviksi ne edustajat, jotka osallistuivat edelliseen täysistuntoon.

S.

Esitellään:

1) Hallituksen esitys n:o 98 laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta 2875

Ilmoitusasia:

Eduskunnan tietoon saatettu asetus

2) Hallituksen esitys n:o 107 laeiksi eräiden terveydenhuollon ammattien harjoittamista koskevien lakien muuttamisesta 2876

Toinen varapuhemies: Ilmoitetaan, että maan ulkomaankaupan ja taloudellisen kasvun turvaamisesta helmikuun 15 päivänä 1974 annetun lain 7 §:ssä säädetyssä tarkoituksessa on eduskunnalle, puhemiehelle osoitettuna, saapunut sanotun lain nojalla 21 päivänä elokuuta 1992 annettu

3) Hallituksen esitys n:o 108 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi „

Asetus pakistanilaista alkuperää olevien vuodeliinavaatteiden tuontilisensioinnista.

4) Hallituksen esitys n:o 116 laeiksi talletuspankkien toiminnasta annetun lain, liikepankkilain ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta „

Tämä asetus on nyt saatettu eduskunnan tietoon jakamalla se edustajille.

5) Hallituksen esitys n:o 118 laeiksi lääkelain muuttamisesta ja sairausvakuutuslain 5 a ja 9 §:n muuttamisesta „

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

6) Ed. Lehtisen lakialoite n:o 26 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta „

1) Hallituksen esitys n:o 98 laiksi toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain muuttamisesta

7) Ed. Riihijärven ym. lakialoite n:o 27 laiksi yritysten markkaluottojen ja luonnollisten henkilöiden asuntolainojen lyhennysten ja korkojen määräaikaisesta anteeksiannosta 2878

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. L a i n e : Herra puhemies! Tämä esitys koskee tupakoinnin vähentämisestä annetun lain muuttamista. Minä kiinnitän huomiota siihen, että kun hallituksen esitystä lähdetään esittämään, niin heti tässä alussa todetaan, että esityksessä ehdotetaan muutettavaksi lakia siten, että se on yhdenmukainen Euroopan yhteisöjen tupakkatuotteita koskevien direktiivien kanssa, ja sitten viitataan Eta-sopimukseen.

Minä protestoin tätä esittelytapaa siinä mielessä, että mielestäni lainsäädännön muutostarpeen tulisi lähteä siitä, mikä on tilanne Suomessa, mitä kansanterveyden kannalta on tarpeen tehdä, mitä johtopäätöksiä siltä pohjalta tulisi tehdä, ja sitten suorittaa vertailu, miten tämä on EY:ssä, miten Etassa ja miten Pohjoismaissa jnp. Minusta tämän lähtökohdan ihan riippumatta siitä, mitä ajattelee EY:stä tai mitä ajattelee Etasta, tulisi olla toinen. Toivon nyt, kun tämä asia valiokuntaan lähetetään, että valiokunta joka tapauksessa koettaa esitystä valmistellessaan ottaa nimenomaan lähtökohdaksi sen, mikä Suomen kansan terveydellisten olojen kannalta on tarpeen.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Ed. Laineen huomautus lähtökohdan virheellisyydestä on aivan paikallaan varsinkin, kun on tutustunut esityksen sisältöön. Tämä esitys merkitsee sitä, että tupakka-askissa oleva varoitus tupakan terveyshaitoista täytyy pienentää korkeintaan 6 prosenttiin suuruiseksi askin pinta-alasta. Tällä hetkellä meidän omat määräksemme sanovat, että se on 30 prosenttia askin pinta-alasta. Nyt virkamiehet tuskailevat, miten siihen 6 prosenttiin sitten mahtuu tämä teksti, kun direktiivin mukaan sen täytyy kuitenkin olla kaikilla virallisilla kielillä elikkä myöskin ruotsin kielellä. Tuntuu kyllä todella tarpeettomalta, että me Eta-sopimuksen takia alamme seurata EY-direktiiviä tällä tarkkuudella.

Tässä on nyt hyvä esimerkki, kun me alamme käsitellä jatkossa myös 250:tä muuta hallituksen esitystä, jotka hallituksen on pakko antaa Eta-sopimuksen johdosta. Hallituksen kannattaisi vähän tarkistaa sitä, mitä kaikkea meidän nyt täytyy kiirehtiä tekemään Eta-sopimuksen voimaan saattamisen johdosta, ja pitää vähän vähemmän kiirettä esimerkiksi tämän tyyppisten asioiden kohdalla. Tutkimusten mukaan noin 50 prosenttia tupakoijista lukee tekstin ja kokee, että se myöskin jollain tavalla heihin vaikuttaa,

ainakin vähän huono omatunto kolkuttaa, kun tupakkaa vetää. Siinä mielessä tämä varoitus on paikallaan, mutta taas ei ole paikallaan se, että EY-direktiiviä näin tunnontarkasti noudatetaan. Meille tulee paljon isompia asioita, joissa tämä huomautus on vielä paljon aiheellisempi.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään sosiaali- ja terveysvaliokuntaan.

Lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

2) Hallituksen esitys n:o 107 laeiksi eräiden terveydenhuollon ammattien harjoittamista koskevien lakien muuttamisesta

3) Hallituksen esitys n:o 108 laiksi työntekijäin eläkelain muuttamisesta ja eräksi siihen liittyviksi laeiksi

talousvaliokuntaan:

4) Hallituksen esitys n:o 116 laeiksi talletuspankkien toiminnasta annetun lain, liikepankkilain ja elinkeinotulon verottamisesta annetun lain muuttamisesta

sosiaali- ja terveysvaliokuntaan:

5) Hallituksen esitys n:o 118 laeiksi lääkelain muuttamisesta ja sairausvakuutuslain 5 a ja 9 §:n muuttamisesta

6) Ed. Lehtisen lakialoite n:o 26 laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta

Valiokuntaan lähettäminen

Toinen varapuhemies: Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin valtiovaraminvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. L e h t i n e n : Arvoisa herra puhemies! Kyseessä on siis ehdotus laiksi tulo- ja varallisuusverolain muuttamisesta. Käsiteltävänä ole-

va ehdotus liittyy tänä syksynä voimaan tulleen korkeakouluopiskelijoiden opintotukea säätelevään lakiin. Tässä lakialoitteessa ehdotetaan, että käyttöön otettaisiin tulo- ja varallisuusverolakiin opintorahavähennys, joka olisi nykyisen kansaneläkevähennyksen tapainen.

Tätä opintorahapainotteista opintotuki uudistusta odotettiin opiskelijoiden keskuudessa hartaasti vuosia. Opintoraha on nyt nostettu 1 570 markkaan korkeakouluopiskelijoiden osalta, asumistuki on säilynyt, ja opintorahan korkotuki on lopetettu. Samassa yhteydessä opintoraha on muutettu verolliseksi, kuten suurin osa muistakin etuuksista.

Silloin kun tätä uudistusta tehtiin ja tällä oli paljon kannattajia, ajateltiin, että on tärkeää saada opintotuki uudistus alkuun. Ajateltiin, että markkamäärää voidaan suurentaa myöhemmin, ja puhuttiin paljon myös opintorahan määrän sitomisesta indeksiin, jotta se ei jäisi jälkeen vastaavanlaisista etuuksista. Näiltä kehitysajatuksilta tuntuu kuitenkin kannatus ja mahdollisuus kadonneen sitä mukaa kuin valtiontalous on jatkanut syöksylaskuaan.

Opintotuki uudistus on sisältänyt myös ajatuksen opiskelijan rahoituksen jakamisesta opiskelijan ja yhteiskunnan kesken, ja opintorahan ylittävä rahantarve opiskelijan on itse katettava joko lainalla tai työnteolla. Tietysti tämä ei ollut mikään suuri ongelma silloin, kun työllisyys oli hyvä ja kohtuullinen korkotaso vielä vallitsi.

Kun tätä uudistusta tehtiin, kukaan tuskin uskoi silloin, että markkinakorot olisivat niin huikean korkeat kuin ne tänä päivänä ovat. Reaalikorko Suomessa on Euroopan läntisten valtioiden korkein, Yhdysvalloista puhumattaakaan. Mielestäni on luonnollista, että opiskelijat eivät uskalla ottaa korkeakorkoista markkinakorkoista opintolainaa syödäkseen tänään, kun hehän eivät edes tiedä, onko valmistumisen jälkeän tarjolla työtä, jonka ansioilla se tämän päivän lainalla syöminen voitaisiin korkoineen maksaa sitten takaisin. Työtä ei ole tarjolla nyt edes ammattiin valmistuneille, saati opiskelijoille. Lisäksi tämä opintorahaan liittyvä rajoitus suurimmasta sallitusta ansiotulosta kuukausittain on myös varsin tehokas este työnhaulle. Korkeakoulusta tai yliopistosta riippuen noin puolet opiskelijoista ei ole tänä syksynä hakenut opintolainaa, enkä totta puhuen kyllä minäkään hakisi tässä tilanteessa. Käytännössä tämä taloudellinen ahdinko johtaa joko vanhempien apuun turvautumiseen tai opintojen ainakin tilapäiseen keskeyttämiseen.

Suomessa yliopistotasoiseen koulutukseen on hakeuduttu edelleen varsin paljon sen mukaan, millainen sosiaalinen tausta opiskelijalla on, eli ylempään sosiaaliluokan vähemmän lahjakkaatkin lukiolaiset ovat pyrkineet huomattavasti runsaammassa määrin yliopistoihin kuin keskimääräiset luvut edellyttäisivät. Tämä opiskelijoiden voisi sanoa mahdollon taloudellinen tilanne tulee kyllä ensimmäiset uhrinsa vaatimaan juuri vähävaraisten vanhempien opiskelevien lasten joukosta, ja tämä ei ollut kyllä silloin tarkoitus, kun tämä uudistuksen alku on läpi viety.

Taloudellisen tilanteen vuoksi näitä keinoja opiskelijoiden ahdingon helpottamiseen on aika vähän. Tässä tilanteessa, kun kaikki väestöryhmät joutuvat tinkimään, on erityisen vaikea jakaa lisää yhteistä hyvää jollekin ryhmälle. Tämän vuoksi mielestäni tämä opintorahavähennys on kohtuullisen oikeudenmukainen keino kohentaa kaikkein huonoimmassa asemassa olevien opiskelijoiden asemaa, opintorahaa kun ei lisätä ja menetystä valtiolle tulee verotulojen vähennyksen kautta.

Tässä järjestelmässä siis otettaisiin käyttöön kansaneläkevähennyksen kaltainen opintorahavähennys. Valtionverotuksessa vähennys olisi opintorahan kuukausimäärä korkeintaan kaksitoistakertaisena. Kunnallisverotuksessa olisi vastaavanlainen opintorahavähennys, ja opintorahavähennyksen suuruus sidottaisiin opintorahan suuruuteen, jolloin tämän vähennyksen merkitys olisi suurin juurin pelkän opintorahan varassa eläville.

Opintorahavähennys sinänsä mahdollistaisi jo monelle opiskelijalle tehokkaan kokopäiväisen opiskelun, ja kansantaloudellisesti se olisi järkevämpää kuin nykyinen tilanne. Toki tulen omassa ryhmässäni myös vaikuttamaan siihen, että tätä uudistusta olisi mahdollista viedä läpi näistä vaikeista olosuhteista huolimatta.

Ed. S t e n i u s - K a u k o n e n : Herra puhemies! Ed. Lehtisen aloitteen ajatus on oikea. Tämä ei kuitenkaan vastaa eläketulovähennystä. Tässähän valtionverotuksen kohdalla ei ole otettu huomioon sitä, että verotettava tulo alkaa vasta tuolta 40 000 markan paremmalta puolelta. Tässä ei ole mitään vähentyneisyyttä, niin kuin eläketulovähennyksessä on, joten ovat tulot miten suuret tahansa, tämän vähennyksen saa tehdä. Mutta ajatus tässä opintorahavähennyksessä on oikea.

Kun ed. Lehtinen sanoo, että opintorahan kehittäminen on menettänyt kannatusta, halu

siihen on kadonnut, niin tähän on syytä oikaista, että kannatus on kadonnut hallituksen piirissä, mutta oppositiosta toki tukea löytyy.

Ed. Lehtinen: Arvoisa herra puhemies! Asia on kyllä niin, kuin ed. Stenius-Kaukonen totesi, että valtionverotuksessa toki verotettavan tulon alaraja on 40 000:ssa. Näitä ongelmia ei varmasti muutenkaan ole juuri näillä suurempituloisilla opintorahan saajilla. Myös toki opintorahassa on jo sinänsä sisälaskettuna tulon vähentävä vaikutus. Eli jos saa tietyn markkamäärän ylittävän tulon, se vähentää myös opintorahaa. Siis tämän vaikutus olisi nimenomaan suurin silloin, kun on kyse kunnallisesta verotuksesta.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

7) Ed. Riihijärven ym. lakialoite n:o 27 laiksi yritysten markkaluottojen ja luonnollisten henkilöiden asuntolainojen lyhennysten ja korkojen määräaikaisesta anteeksiannosta

lähetetään puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti talousvaliokuntaan.

Toinen varapuhemies: Eduskunnan seuraava varsinainen täysistunto on ensi perjantaina kello 13, kyselytunti ensi torstaina kello 17.

Täysistunto lopetetaan kello 19.21.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Jouni Vainio